

Slovenski dom

Štev. 74.

V Ljubljani, v četrtek, 2. aprila 1942-XX

Leto VII

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana:
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il bollettino No. 669:

Vittorioso scontro tra reparti corazzati

Il Quartiere Generale delle Forze armate comunica:

Un nostro nucleo esplorante, scontratosi ad Oriente di Mechili con reparti corazzati appoggiati da artiglieria, ha impegnato combattimento con successo. L'avversario ha perduto alcuni mezzi blindati, l'equipaggio di uno di questi comprendente un ufficiale è stato catturato.

Cacciatori tedeschi hanno abbattuto due »Curtiss« n° 1 cielo di Martuba.

In un riuscito attacco ad un convoglio nel Mediterraneo Orientale nostri aereo-siluranti affondavano un grosso piroscafo.

Un nostro sommergibile rientrato alla base, ha confermato di avere silurato nel Mediterraneo Orientale e sicuramente danneggiato un incrociatore nella giornata del 23 Marzo (azione citata nel Bollettino 661).

Gli aereo-siluranti che hanno attaccato il convoglio nel Mediterraneo Orientale affondando un piroscafo, erano condotti dai seguenti piloti: Tenente Colonnello Muti Ettore, Maggiore Mucci Paolo, Fattotenente Gianni Durato, Maresciallo Giannini Ulderico.

Zmagovit spopad med oklepniimi oddelki

Uradno vojno poročilo št. 669 pravi:

Naš ogledniški oddetek se je vzhodno od Mekilija spoprijel z oklepniimi oddelki, ki jih je podpiralo topništvo, in se uspešno spustil v boj z njimi. Nasprotnik je izgubil nekaj oklepnih vozil. Posadko iz enega vozila, med katero je bil tudi častnik, so zajeli.

Nemški lovci so nad Martubo zbili dva Curtiss.

V posrečenem napadu na ladijski sprevod v vzhodnem delu Sredozemskega morja so naša torpedna letala potopila velik parnik.

Neka naša podmornica, ki se je vrnila v oporišče, je potrdila, da je v vzhodnem delu Sredozemskega morja torpedirala in zatrdno poškodovala neko angleško križarko in sicer 28. marca. (Ta nastop navaja vojno poročilo št. 661.)

Torpedna letala ki so napadla ladijski sprevod na vzhodnem delu Sredozemskega morja in potopila en parnik, vodili naslednji piloti: podpolkovnik Ettore Muti, major Mucci Paolo, podporočnik Gianni Durato, narednik Giannini Ulderico.

Začetek razprav zoper atentatorje na nemškega poslanika v Turčiji

Ankara, 2. aprila. s. Pred prvim oddelkom kazenskega sodišča v Ankari se je danes začela razprava zaradi atentata na nemškega poslanika v Turčiji von Papena. Na zatojni klopi sedijo: Abdurrahman Saiman, študent, Sulejman Sagol, brivec, oba Turka po rodu iz Jugoslavije, sovjetski državljani Leonid Kornilov, načelnik prevoznega oddelka pri sovjetskem trgovinskem zastopstvu v Ankari, in sovjetski državljani Ivan Georgijevič Pavlov.

Predsednik sodišča Sabri Joldaš je začel razpravo s tem, da je zahteval od obtožencev splošne podatke. Pri sovjetskih državljanih je moral imeti tolmača.

Nato so prebrali obtožnico, katere ruski prevod so izročili sovjetskima obtožencema. Ta dva

sta se branila sedeti na isti klopi kakor turška obtožnica.

Predsednik je potem začel spraševati obtožence. Študent Saiman je povedal kratko zgodovino svojega življenja ter nazadnje priznal, da je sodeloval pri atentatu zoper nemškega poslanika. Atentat sta pripravila sovjetska agenta Kornilov in Pavlov. Obtoženec je potem razlagal tesne zveze med raznimi komunističnimi begunci in med omenjenima Rusoma.

Obtožnica trdi, da je atentat dne 24. februarja letos bil naperjen zoper nemškega poslanika von Papena. V zvezi s tem je predsednik sodišča omenil, da bi bili obtoženci obsojeni na smrt, če bi bil poslanik pri atentatu izgubil življenje.

Indijsko vodstvo razpravlja o angleških predlogih za novo ureditev Indije

Bangkok, 2. aprila. s. Iz indijske prestolnice sporočajo, da je izvršni odbor vseindijskega kongresa večeraj štiri ure in pol razpravljal o predlogih angleškega odposlanca Crippsa, ne da bi se bil za kaj odločil. Sejo so potem preložili na današnji dan. Odbor hindujske skupine makasabha je dal izjavo, da njegovi pripadniki zavračajo Crippsove predloge. Cripps je večeraj nadaljeval razgovore z različnimi indijskimi osebnostmi, posebej z zastopniki levičarskih strank.

Carigrad, 2. aprila. s. Iz indijske prestolnice poročajo, da je osrednji odbor vseh strank indijskega plemena Sikhov izjavil, da so Crippsovi predlogi nasprejemljivi in sicer iz naslednjih razlogov:

1. Crippsovi predlogi skušajo ločiti posamezne indijske pokrajine, namesto da bi celotnost Indije ojačevali.

2. Stvar vseh Sikhov je bila surovo izdana. Sikhi so se od prihoda Angležev v Indijo borili za Anglijo na vseh bojiščih, za plačilo pa so dobili to. Izgubili so vse svoje postojanke v Punjabu, čeprav jim je Anglija obljubila, da jih bo držala. Izgubili so sleherni upanje, da bi jih še kdo vpošteval in se bodo z vsemi silami upirali ločitvi Punjaba od vseindijske zveze. Tudi ne bodo pustili, da bi njihova domovina bila na milost in nemilost izročena tistemu, ki jo je onečastil.

Voditelja liberalne stranke Sapru in Jakker sta v skupni izjavi dejala, da bi bila prava žalost, če bi Crippsovo poslanstvo ne uspelo, zakaj to bi povzročilo nasprotje med Indijci in to nasprotje bi bilo v sedanji usodni uri pogubno. V

Angliji in v zaveznikih državah se najbrž ne zavedajo, da indijska javnost ne more verjeti v izročitve oblasti Indijcem, če ne bo indijska vlada sestavljena tako, da bi državi lahko dala uspešno obrambo. To vprašanje je treba takoj načeti in rešiti.

Posvet med Lavalom in maršalom Petainom

Vichy, 2. aprila. s. Bivši podpredsednik francoske vlade Pierre Laval je večeraj obiskal maršala Petaina in je z njim imel dolg pogovor.

Stalinove zahteve do Anglije

Stockholm, 2. aprila. s. Po poročilu dopisnika lista »Afton Bladet« iz sovjetske prestolnice Kijeva, sta Stalin ter angleški poslanik Kerr imela pogovor, ki je ponekod bil naravnost dramatičen. Trajal je dve do tri uri. Razpravljala sta o brezbrzičnosti angleške vlade do jasnih, točnih in vztrajnih zahtev sovjetov, da naj Anglija od obljub in čenč preide k delu, da bi Rusijo razbremenila vedno hujšega pritiska nemških vojsk. Z drugimi besedami: Stalin je sprič dvoumnihih zagotovil angleškega zastopnika hotel jasno povedati, da Sovjeti niso pripravljali še naprej prenašati glavno težo položaja, in če Angliji mislijo, da se bodo mogli vojskovati z ruskimi vojski, se motijo.

Vojna na Daljnem vzhodu

Japonski letalski nastopi nad Avstralijo

Bangkok, 2. aprila. s. Avstralska vojna vlada je izdala svarilo prebivalstvu, v katerem pravi med drugim, da bo Avstralija ali zmagala ali pa bo avstralski narod uničen. Vlada je odobrila osnutek zakona o preureditvi oboroženih sil in je potrdila imenovanje 9 novih generalov. Vojna vlada je skupno z avstralskim kabineto prevzela obveznost, da se ne bo mešala v posle vrhovnega poveljnika generala Mac Arthura glede vrhovnega vodstva vojne na južnovzhodnem Pacifiku.

Stockholm, 2. aprila. s. Angleški list »Sunday« piše danes zjutraj, da angleška admiraliteta pričakuje prihodnji teden na Tihem morju velike pomorske bitke. Ameriške pomorske eskadrole se bodo spustile v obupen boj proti japonski mornarici, da bi omejile japonsko ekspanzijo.

Buenos Aires, 2. aprila. s. Predsednik Roosevelt je rekel, da se tihomorski vojni svet ne bo bavil z obrambo Indije, ker ta ne spada v tihomorsko območje.

Tokio, 2. aprila. Z nekega japonskega oporišča na otoku Sumatri sporočajo, da se je 27. mar-

ca vdala poslednja sovražnikova trdnjava, ki leži v pogorju pri Koetattane v severnem delu otoka Sumatre. 200 holandskih vojakov, ki so se na tej utrjeni postojanki še branili pod poveljstvom nekega generala in nekega polkovnika, se je po kratki borbi vdalo japonskim četam. Med ujetimi vojski je nad polovico Angležev in Holančev. Po zlomitvi poslednjega sovražnikovega odpora je ves otok Sumatra sedaj čvrsto pod japonsko kontrolo.

Zahvala poveljnika italijanske vojske v Rusiji za toplo obleko in darila iz domovine

Rim, 2. marca. s. General Messe, poveljnik italijanskega ekspedicijskega zbora, je tajniku fashiistične stranke poslal tole brzojavko:

»Organizacije stranke so z velikim poletom in v plemeniti tekmi zbirale in poslane bojevnikom italijanskega ekspedicijskega zbora volnena oblečila in darila v bogati meri. Dejanje po ljubezni presega gmotno vrednost daril in je moje vojske prav globoko ganilo, ker so v tem videli tesno skupnost med domovino in vojsko. Vojski italijanskega ekspedicijskega zbora se zavedajo, da so pravi nasledniki v borbi proti boljševizmu, ki jo je fašizem prvi začel v Evropi, in v gotovosti zmage napenjajo vse sile in vso voljo. Volja, ki so jo ljubeznive roke mater in žena pripravile, da bi žnjo omilile krutost ruske zime, danes ni več potrebna. Zahvaljujemo se Vam, da ste se z vneto lotili skrbnega dela in Vas prosim, da bi tudi darovalcem izrazili mojo hvaležnost in hvaležnost mojih vojakov. Zmagali bomo!

General Messe.

Vesti 2. aprila

Družba »Fiat« je Duceju nedavno poklonila 10 milijonov lir za italijanske bojevnike. Vsoto so takole razdelili: 4 milijone za mornariško ministertvo, da bo lahko ustanovilo v Palermu zavod za sirote mornariških častnikov, 1 milijon za dekleški zavod padlih bojevnikov v Torinu; 1 milijon za ustanovo, namenjeno sinovom letalcev; 1 milijon za zavod, namenjen sinovom črnih erajev v Rubignacu; 3 milijone pa za GIL, namenjen državnim ustanovi za vojne sirote.

Sv. oče Pij XII. je sprejel večjo skupino rimskih vojnih slepcev, katere je spremljal njihov vereki voditelj vojaški nadškof Giordani. Sv. oče je imel pri tej priliki lep nagovor o vzvišeni žrtvi tistih, ki so izgubili luč oči. Na koncu pa je italijanskim vojnim slepcom in vsem vojnim slepcom na svetu podelil apostolski blagoslov.

V Španiji so večeraj praznovali tretjo obletnico zmage nad komunizmom. V Madridu je bila pred generalom Francmom velika parada vojske in fašistične organizacije.

Bivši avstralski poslanik v Washingtonu je odpotoval iz Amerike, ker je bil imenovan za zastopnika angleške vojne vlade na Srednjem vzhodu namesto Lytteltona, ki je bil poslanik v Kairu.

Anglija nuri sedaj močne ženske za službe pri žarometih v protiletalski obrambi, ki bo v celoti prepustena ženskam, poroča švedski list »Svenska Dagbladet«.

V Vichy je prispel vrhovni poveljnik francoske vojske v Afriki, general Juin. Ni pa bilo mogoče ugotoviti, zakaj je prispel v Vichy.

Razlagajoč obisk kralja Borisa v Nemčiji, piše bolgarsko časopisje, da so vsi razgovori med kraljem Borisom in nemškimi voditelji potekali v duhu pristranskega prijateljstva, ki družijo nemški in bolgarski narod. Bratstvo v orožju se bo izkazalo v borbi za pravico. Zadnji kraljev obisk v Nemčiji je izraz prijateljstva med obema narodoma in izraz naporov trojnega pakta za uveljavitev Evrope in za uvedbo pravice.

Bolgarija gre po začrtani poti

Sofija, 1. aprila. AS: »Dnes« piše o govoru ministrskega predsednika Filova na zaključku parlamentarnega zasedanja in pravi, da je treba dokončno uničiti boljševizem, ki je že od svojih početkov vedno stremel uničiti Bolgarijo, ogražajoč njeno neodvisnost. Žrtve, ki jih sedanji trenutek zahteva od bolgarskega ljudstva, niso nič v primeri z velikimi pridobitvami, ki so jih omogočile Bolgariji sile Osi. Navdušeno odobravanje parlamenta tem besedam ministrskega predsednika je bilo izraz hvaležnosti bolgarskega naroda Italiji in Nemčiji.

Podrobnosti o dogodkih v Egiptu

Ankara, 1. aprila. AS: Osebe, ki so prišle iz Kaira vedo povedati nove podrobnosti o dogodkih, ki so se odigrali, ko je prišel na oblast Nahas paša. Visoki komisar Lampson je prišel pred kraljevo palačo v spremlju tankov in vojakov ter je izrazil svojo voljo, kako naj se reši kriza. Kar se tiče mišljenja egiptovskega prebivalstva, se potrjuje, da je vedno bolj in bolj nasprotno Angležem in da so spremenili svoje stališče celo Kopti, ker imajo vtis, da postopajo Angleži v svoji propagandi proti Arabcem na protikrščanski način. Vsakdanje načelo Egiptčanov je: spraviti denar in brustiti nože.

Škofovski jubilej sv. očeta

Vatikan, 2. aprila. s. Meseca maja bodo praznovali škofovski jubilej sv. očeta Pija XII. Slovesnost bo imela resen značaj, kakor pristaja sedanjim časom. Ne bo posebnih romanj, kakor bi bilo običajno, in škofove posamezniki škofovi bodo vernike povabili samo k posebnim molitvam za papeža. Slovesnost bo imela globok duhovni in moralni značaj in naj bo z zidavo cerkve sv. Evgena v Rimu znamenje vdanosti katoličanov do sv. očeta. V Italiji bo praznovo vodil poseben odbor, ki mu je predsednik kardinal Lavitrano, člani pa so osebnosti iz vseh družabnih slojev.

Nemška sodba o poveljniku italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji

München, 2. aprila. s. Dopisnik nemških listov pri italijanskem ekspedicijskem zboru v Rusiji, slika veliko navdušenje s katerim so italijanske čete prejele novico, da je Kralj in Cesar generala Messeja, poveljnika italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji, odlikoval z vojaškim križcem savojskega komendatorja. Italijanski vojski, pravi Kaldor, so tesno navezani na svojega poveljnika, ki ne nosi samo veliko odgovornost svoje visoke službe kot vrhovni poveljnik italijanskega ekspedicijskega zbora, marveč je vsem vojakom ljubezniv oče. Potem ko je popisal sijajno življenjsko pot in zasluze generala Messeja, zaključuje nemški dopisnik z besedami: »Italijanski vojski so ponosni na svojega poveljnika, na svojega generala. Navdušenje v italijanskem ekspedicijskem zboru se kaže v neutrudljivem bojnem čustvu. V čistem duhu žrtve, ki so ga prekalili najbolji nevarni trenutki, v neutajljivi gotovosti zmage ter v tesnem bratstvu v orožju. Mi vojni dopisniki, ki se stalno motamo med edinicami italijanskega zbora, lahko potrdimo, da so se besede generala Messeja: »Dečki, če je zima trda, moramo mi biti še trši«, tako globoko urezale v duše njegovih vojakov, da se ne bodo dale nikdar več izbrisati.

Glavna naloga bolgarskega naroda je dejansko sodelovanje pri obnovi bolgarske države, je rekel bolgarski vojni minister gen. Daskalov v govoru, ki ga je imel v mestu Custendilu.

Portugalska je poslala nove oddelke na Kapverdske otoke.

Andrejčkov
Jože

Žalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

511

Kapitan in njegovi so bili že v drugo priče Tomaževa nepričakovanega snidenja. Ko se je Tomaž malo umiril, je ženi takoj povedal, da je našel po čudnem naključju tudi prvega sina. »Kje pa je najin drugi otrok, Ferdinand?« je takoj potem vprašal ženo.

512.

Žena se je vsa solzna ozrla vanj in dolgo ni mogla do besede. Potem je začela praviti:

»Odkar si odšel v Južno Ameriko iskal starejšega, nisem imela miru. Noč in dan sem molila zate, a preteklo je leto, pa te ni bilo. Bila sem prepričana, da te je zadela nesreča...«

513.

»... Tekla so leta. Ferdinand je zrastle v zalega dečka in oba sva jokala za teboj. Zdaj je bila edina moja skrb, kako bi vzgojila fanta. Hišo sem dala v najem, sama pa šivala in delala, da sem lažje skrbela za otroka. Fant se je rad učil in da bi mu pomagala, sem nazadnje prodala posestvo...«

Porurje – svet premoga in železa

Če bo šel razvoj porurskih mest z enako hitrim korakom naprej, bo Porurje postalo kmalu eno samo, 60 km dolgo mesto

Da se je kovinarska industrija v Porurju dvignila in tako visoko razvila, k temu sta pripomogli predvsem dve bistveni stvari: obilica premogovnih zalog, ki jih skriva v sebi porurski svet, ter odlične vodne poti, po katerih je mogoče z malimi stroški prevažati sturovo rudo in izdelane kovinske predmete.

Reka Ruhr je manjši Renov pritok. Nekoč se je leno vila med močvirnatimi travniki in divje zaraščenimi gozdovi. Ljudje so pozneje te gozdove nekoliko iztrebili ter svet posejali z žitom, niso se pa še zavedali, koliko bogastva je tod tudi globoko v zemlji sami, bogastva na izbornem črnem premogu. V dobi Karla Velikega so skozi ta deželo zgradili veliko cesto v smeri od vzhoda do zahoda, čisto, ki je vezala vzhodni in zahodni konec prvega nemškega cesarstva. Ob njej so nastala številna mesta in utrde kot bivališča fevdne gospode.

»Zlata doba«

V tridesetletni vojni so prišli Švedi tudi do te porurske ceste ter so za seboj vse razdejali in uničili. V sedemletni vojni so Prusi ter pozneje, v dobi Napoleonovih vojn, Francozi šli skozi ta odprta vrata med vzhodom in zahodom Evrope. V dobi, ki je sledila tem vojnim pohodom, pa je Porurje ostalo takorekoč zapuščeno. Starodavna mesta so začela propadati in vsekem oziru ter so iz njih nastala le večja podeželska naselja, ki so imela po nekaj tisoč prebivalcev. Videti je bilo, da je zlata doba za Porurje za vselej minula. Ljudje, ki so živeli v Porurju po tej »zlati dobi«, so prišli za plug ter živeli od tega, kar jim je zemlja dajala.

Toda, to je bila tudi samo kratka vmesna doba, kratak odmor. Ze bližnja bodočnost je popolnoma spremenila zunanje lice te dežele. Kmalu so ljudje, ki so na nešteti krajih Porurja našli na čudne, črne plasti zemlje, na premog, začeli spoznavati, kolikšnega pomena utegne to še biti zanje in za poznejše rodove. Prijel je tedanji porurski človek tudi za ekiro in začel temeljito trebiti divje zaraščene gozdove. Potem je začel kopati na raznih

30 milijonov levov za nove krušne peči v Bolgariji

Po poročilu iz Sofije posnemamo, da je bolgarska vlada na eni svojih zadnjih sej odobrila vsoto 30 milijonov levov, ki jo nameravajo uporabiti za sezidanje novih krušnih peči, takšnih, ki bi boljše ustrezale sodobnemu načinu peke kruha. Takšnih sodobnih krušnih peči še niso začeli zidati, pač pa so začetek teh del določili za prihodnje leto.

Ena najgostejše obljudenih dežel na svetu

Še pred dobrim stoletjem je v tej deželi živelo komaj 100.000 ljudi, danes pa jih je tam že okrog tri milijone. Na vsak kvadratni kilometer pride zdaj v Porurju povprečno po 1.600 prebivalcev in je tako ta dežela ena najgostejše obljudenih na vsem svetu. Nikjer na svetu pa gotovo ni toliko velikih mest, ki bi bila tako na tesno drugo poleg drugega kot prav v Porurju. To je brez dvoma največja značilnost te dežele. Na približno tako velikem področju, kakor sta na primer dve napolejski pokrajini, je v Porurju kar enajst mest, od katerih imajo tri najmanj pol milijona, ostala pa vsaj po sto ali dvesto tisoč ljudi. Duisburg, ki je imel leta 1860 komaj 15.000 prebivalcev, ima danes že 450.000 ljudi. Dortmund, ki je bil pred kakšnimi sto leti še skromno mestec s komaj 5.000 prebivalci, jih ima zdaj že 550.000. Mesto Essen, ki je danes s svojimi 650.000 ljudmi glavno porursko industrijsko mesto, je šlo leta 1834 le kakih 10.000 duš.

Premog je spremenil zunanje lice pokrajine

Te številke — piše dopisnik »Centraleurop« iz Berlina — zadostujejo, da dobimo pravi pojmo o naravnosti čudovitih razvoju, ki ga je to nemško področje v zadnjih desetletjih doživelo. Premog je čisto spremenil zunanje lice dežele. Izginili so divje zaraščeni gozdovi, travniki, močvirja. Skromna mesteca nekdanjih časov so zrasla v velemesta takorekoč kar čez noč, kot gobe po dežju, ob njih robu pa so se začeli kaditi visoko tovarniški dimniki ter visoke peči nešteti plavžev. Povsod v bližini večjih premogovnikov so zrasla iz tal nova mesta, industrijska naselja. Mesta so se tako razširila, da so tiste tovarne, ki so bile nekoč ob robu tega ali onega mesta, že sredi njega. Kar drugo drugemu so se približala, tako so se razmahnila. Če bo šel njihov razvoj s tako hitrim korakom naprej, bo lepega dne vse Porurje eno samo ogromno mesto, dolgo nič manj ko 60 kilometrov; edinstveno mesto na svetu, vse, zavito v črni dim, ki se bo valil iz tisoč in tisoč dimnikov proti nebu.

Izid ljudskega štetja na Madžarskem

Iz številčnih podatkov, ki so jih zbrali na Madžarskem pri zadnjem ljudskem štetju, je razvidno da ima Madžarska danes dokaj več ljudi, kakor pa jih je imela ob priliki prejšnjega ljudskega štetja, v mirnem času. Izid ljudskega štetja je zadnjič pokazal, da ima ta država zdaj že približno 14.733.000 ljudi. V tistih pokrajinah, ki jih je Madžarska dobila od bivše Jugoslavije, so našli pri zadnjem popisu prebivalstva 1.024.327 duš.

15 let se žito ne bo pokvarilo

Iz Carigrada poročajo, da so pred kratkim v nekem turškem zavodu v Smirni našli novo sredstvo, s pomočjo katerega je mogoče odstraniti vsa-

ko nevarnost, da bi se žito, ki je po skladiščih, pokvarilo. Omenjeni zavod si je nadel nalogo, najti primerno nadomestilo za tiste pripomočke in naprave, ki jih je morala dozdaj Turčija uvažati iz Evrope, če je hotela svoje žito zavarovati pred različnimi žitnimi boleznimi. In turškimi strokovnjakom se je res posrečilo najti čisto novo tovrstno sredstvo in sicer iz samih domačih proizvodov. Zdi se, da to sredstvo obstoji iz neke vrste apnenčastega praška, ki ga je v obilici v pokrajini okrog Kütaje. Pravijo, da je to novo turško sredstvo za zavarovanje žita pred kvarom tako sijajno, da žito drži, če uporabljajo tihi pripomoček, tudi petnajst let, ne da bi se količaj pokvarilo.

7ahtevajte povsod naš list!

Murmanska železnica in njen vojaški pomen

Švedski vojaški strokovnjaki so izračunali, da bi bilo po njej možno vsak dan prepeljati 33 bataljonov vojaštva

Zadnje dni vojna poročila z vzhodnega bojišča spet pogosteje omenjajo hude boje na skrajnem severnem odseku, pri Murmansku, kjer pa so finški emučarski oddelki vse te ruske napade zavrnili, vselej z velikimi izgubami za sovražnika. Tako nas ta vojna poročila znova opozarjajo, da je tudi skrajni severni odsek vzhodnega bojišča, čeprav tam traja še vedno precej ostra zima, zelo pomemben, če ne zaradi drugega, pa vsaj zato, ker je do Murmanska speljana, zlasti v vojaškem oziru. Kako pomembna je za rusko oskrbo vprav ta železnica, se vidi zelo očitno iz poročila, ki ga posnemamo po agenciji »Centraleuropa«, ki pravi:

Pred dobrima dvema letoma, neposredno pred koncem prejšnje vojne med Rusijo in Finsko, je znani norveški dnevnik »Aftenposten«, ki izhaja v Oslu, napisal, da »nad polovico Rusije popolnoma gospoduje Severno ledeno morje, nad nekaterimi oddelki pa severni Atlantik.« In na to področje spada tudi slovita murmanska železnica.

Železniška proga, ki se končuje visoko na severu pri mestu Murmansku, je v vojaškem oziru izredne važnosti, že zato, ker veže omenjeno rusko pristanišče in sploh skrajni evropski sever z osrednjim Rusijo, z Moskvo. Ta železnica pa je važna zlasti zaradi tega, ker je speljana do tistega kosčka obale, ki ga države ne morejo nadzorovati, ker je preveč oddaljena. Če upoštevamo dejstvo, da leže vsa sovjetska pristanišča na takšnih nesrečnih mestih, da jih druge države kaj lahko nadzorujejo, in če pomislimo, da je izhod sovjetskih ladij s Rnega morja vezan na dovoljenje ti-

stege, ki ima v svojih rokah Dardanelske ožine — in to je danes Turčija —, da morajo potem ruske ladje, ki bi rade odplule po Baltičnem morju na Atlantik, iti mimo nemške obale ter končno, če upoštevamo še dejstvo, da je v bližini Vladivostoka Japonsko otočje — potem bomo razumeli, zakaj je Rusiji toliko od tega, da pride do svobodnega izhoda na širna morja. To možnost je Rusiji dalo Belo morje, pristanišča, ki so jih Rusi zgradili ob Severnem ledenem morju, ter murmanska železnica.

Sovjeti bi se mogli razmahniti po vsej severni Evropi le tedaj, če bi uničili vse, v vojaškem oziru važne naprave ki so bile zgrajene v samotnem severnem evropskem svetu. Hrbtenica vseh teh vojnih priprav pa je bila murmanska železnica. Ta železnica je v celoti dolga 1.341 km ter veže Petrograd s Severnim ledenim morjem. Nekateri jo imenujejo tudi »železnica solz«, s čimer hočejo poudariti, koliko so trpeli svojčas tihi, ki so to železnico gradili. Pravijo, da je murmanska železnica delo nemških in avstrijskih vojnih ujetnikov ter političnih kaznjencev.

Važnost murmanske železnice pa je bila od leta do leta večja. V letu 1924-25 se je po njej vozilo 1.940.000 ljudi ter 2.552.000 ton trgovskega blaga, 8 let pozneje, t. j. 1932-33, pa so se te številke dvignile na 10.000.000 ljudi ter 10.859.000 ton raznega trgovskega blaga. Vsak dan je povprečno šlo po tej železnici do 1.320 tovarnih vagonov. Na visokih švedskih vojaških mestih so svojčas izračunali, da bi bilo po murmanski železnici možno vsak dan prepeljati po 33 bataljonov vojaštva.

pa je posebej poverjena naloga, da zašori ranjene živali. To posebno službo so mu omenili zaradi njegovega dobro znanega trdega in neumljenega srca:

Obe jerebici otepta s krili, premikata vrat. Gospa Lepicova: »Kaj pa še čakaš? Zakaj ju ne zamoriš?« Korenček: »Mama, kaj ko bi ju jaz danes zapisal na tablico?«

Gospa Lepicova: »Tablica je previsoko zate.« Korenček: »Kaj pa, ko bi ju oskubel?« Gospa Lepicova: »To ni možko delo.« Korenček pograbí obe jerebici. Prijazno mu dādo običajna navodila.

»Stisni ju tamle, saj veš, na vratu, na grlo!« Z vsako roko prime eno, ju nese za hrbet in začne. »Gospod Lepic: »Obe hkrati, pesjan!« Korenček: »Vsaj prej opravim.«

Gospa Lepicova: »Ne delaj se no rahločutnega. V srcu pa uživaš.«

Jerebici se krčevito branita, bijeta s perutmi, da leti perje naokrog. Saj ne bosta hoteli poginiti! Laglje bi z eno roko zadavil kakega tovariša. Stisne ju med kolena, da mu obmirujeta, in ju davi močnejše. Zdaj je zaripel, zdaj bled, ves potan, in glavo drži kvišku, da bi ničesar ne videl.

Upirata se. Popade ga bes. Poginiti morata. Zgrabi ju za noge in useka z glavama po konici čevlja.

»Oh! Rabelj! Rabelj!« vpijeta brat Feliks in sestra Ernestina. »Kar je res, je res, vedno bolj je pretkan,« pravi gospa Lepicova. »Uhugi živali! Ne bi bila rada v njuni koži, pa v njegovih krempljih!«

Gospod Lepic, ki je vendar star lovec, pa s studom izgine iz sobe.

»Nate!« pravi Korenček in vrže mrtvi jerebici na mizo. Gospa Lepicova ju obrne in obrača. Iz obeh drobni lobanjci se cedi kri in nekoliko možganov.

KORENČEK

J. RENARD

ROMAN GRDEGA OTROKA

Kokoši

»Stavim,« pravi gospa Lepicova, »da je Honorina spet pozabila zapreti kokoši.«

Res je. Pogled skozi okno te prepriča, da je tako. Tam spodaj na koncu velikega dvorišča se odraža iz teme v mali strehi kurnika črni četverkot njegovih odprtih vrat.

»Feliks, ali bi jih šel zapreti?« pravi gospa Lepicova najstarejšemu izmed svojih treh otrok.

»Nisem tu do prvi hiši, da bi se ukvarjal s kurami,« reče Feliks, bled, zanikr in boječ fant.

»In ti, Ernestina?«

»Oh, mama, mene bi bilo preveč strah!«

Veliki brat Feliks in sestra Ernestina komaj privzdigneta glavo v odgovor. Zelo sta zatopljena vsak v svoje branje, komolce imata na mizi in tiščita skoraj čelo h čelu.

»Bog nebeški, ali sem neumna!« pravi gospa Lepicova. »Še domislila se nisem. Korenček, pojdi, zapri kokoši!«

»Korenček!« pravi svojemu najmlajšemu, ker ima rdeče lase in pegasto kožo. Korenček, ki se s praznim ničem igra pod mizo, se vzravna in reče plašno:

»Ali, mama, tudi mene je strah.«

»Kako?« odvrne gospa Lepicova. »Velik fant, kakršen si! Smešno! Daj, podvizaj se!«

»Saj ga poznamo; drzen je kakor kozel,« pravi njegova sestra Ernestina.

»Ničesar in nikogar se ne boji,« pravi Feliks, njegov veliki brat.

Ti pokloni vzbude Korenčkov ponos. Sram ga je, da bi se jih izkazal nevrednega. Že se bori s svojo bojazljivostjo. Da ga do kraja opogumi, mu obljubi mati zausnico.

»Pa mi vsaj posvetite!« pravi.

Gospa Lepicova skomigne z rameni, Feliks se zaničljivo nasmehne. Samo Ernestina se ga usmili, vzame svečnik in spremlja bratca do konca hodnika.

»Tu te bom počakala,« pravi.

Pa prestrašena pri priči zbeži, ko plamen pri močnem sunku vetra vzplapola in ugasne.

Korenček v strahu stisne ritnice, s privzdignjenimi petami obstane in začne trepetati v temi. Tako gosta je, da se mu zdi, da je slep. Vsaših se zaleti vanj piš in ga ovije kakor ledenomrzla rjuha, da bi ga odnesel. Ali ne čuti sape lisic, celo volkov na prstih, na licu? Najbolje je, če plane na slepo proti kurniku, z glavo naprej, da predre temo. Tipaje zagrabí kavelj na vratcih. Ob šumu njegovih korakov se kure prestrašene vznemirijo in zakokodakajo na gredeh. Korenček jim zavpije:

»Mi boste tihi! Jaz sem!«

Nato zapre vrata in zbeži, ko da ima peruti na rokah in nogah. Ko se zasopel, pa ponosen sam nase vrne v toplo in svetlo sobo, se mu zdi, da se je preoblekel iz težkih, blatnih in od dežja premočenih čunjev v novo in lahko obleko. Smehlja se, stoji ko sveča v svojem ponosu, pričakuje, da ga bodo pohvalili. Zdaj, ko je izven nevarnosti, išče v obrazih svojih domačih kakšno sled skrbi in nemira.

Toda brat Feliks in sestra Ernestina bereta mirno naprej in gospa Lepicova mu pravi s svojim navadnim glasom:

»Korenček, odslej jih boš hodil zapirati vsak večer!«

Jerebice

Gospod Lepic prazni kakor navadno svojo lovsko torbo na mizo. Dve jerebici sta v njej. Brat Feliks ju zabeleži na skriljasto tablico, ki visi na steni. To je njegovo opravilo. Vsak izmed otrok ima svoje. Ernestina devlje iz kože ali skube divjačino. Korenčku